

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

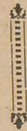
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechi 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R

Natura juridică și caracterele dreptului acordat văduvei prin art. 684 cod. civil de d-l Hippolyte G. Nicolescu, doctor în drept dela Paris, avocat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de căsaflune și justiție, secțiunea I: Jeanne Brun cu Gh. Pătrașcu. — Secțiunea III: Gabriel Violatos cu Firma I. Millas și Fiu.*

Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Ion Ștefan Pavel și altu cu Ministerul public și I. P. Dobândașu parte civilă.

Natura juridică și caracterele dreptului acordat văduvei prin art. 684 cod. civil

Văduva fără avere are în moștenirea soțului ei mort, sau un drept de proprietate sau numai un drept de uzufruct. Ea are o pătrime în plină proprietate când vine în concurs cu ascendenții sau colateralii de cujusului, iar în concurs cu descendenții lui ea are o porțiune virilă în uzufruct, această porțiune neputând fi mai mare de a treia parte.

Codul civil actual nu mai deosebete ca vechile legiuni între copiii comuni și acei din altă căsătorie, termenul generic de *descendenți* de care se servește art. 684 cod. civil, îmbrățișază ambele categorii de copii. Dar nu trebuie să dăm acestui cuvânt sensul cel mai larg, fiindcă se referă numai la descendenții din primul grad, descendenții mai depărtați trebuiesc socotiți tot ca un copil, *ex stirpe*, chiar când ar veni la moștenire cu dreptul lor propriu, altfel dreptul văduvei s'ar putea reduce la nimica, contrar intențiunii legiuitorului.

Cea mai importantă chestiune ce se pune cu privire

la dreptul văduvei sărace prevăzut de art. 684 cod. civil, este de a se ști care este *natura și caracterele acestui drept?*

Discuțiunea se ridică până la dreptul roman, origina acestui drept.

După unii, dreptul văduvei sărace ar fi un simplu drept de creanță. Aceasta ar rezulta din termenii novelei 53, care aseamănă pe văduvă cu femeia repudiată fără cauză, dându-i acelaș drept. Acelaș drept, zic susținătorii acestei păreri, trebuie să fie de aceeaș natură și să a bă acelaș caracter; și precum femeia repudiată fără cauză nu poate fi moștenitoarea soțului ei, de oarece acesta este încă în viață, tot așa și văduva, drepturile lor sunt acelaș. Când însă li se opune textul novelei 53, § 1, cap. 6, ei răspund că, acest text nu are înțelesul ce i se atribuiește, ei ar vrea să zică numai că femeia suferă o scădere pentru pasivul eredității. Că, chiar dacă văduva în principiu putea fi succesoarea soțului ei, nimic nu dovedește că Justinian ar fi înțeles a o face atare; căci, prin novela citată opune pe copiii văduvei, numindu-i numai pe acei dintâi *erezi*, iar despre văduvă s'ar exprima ca și art. 684 cod. civil. numai că *va lua* din succesiunea soțului ei decedat. În fine, adaogă partizanii acestei păreri: dreptul succesoral este reciproc și nesubordonat condițiunii dacă nu are avere, de unde ar rezulta că legea recunoaște văduvei sărace un drept de creanță alimentară iar nu un drept succesoral.

Această opinie nu este de loc întemeiată. Asc-

mănarea ce face Justinian ¹⁾, între văduva și femeea repudiată fără cauză e numai în privința câtimei dreptului ce-i acordă. Cu alte cuvinte, Împăratul vrea să zică, că dă văduvei sărace ca și femeii repudiate fără cauză o pătrime din averea soțului ei. De aci, însă, nu urmează că drepturile lor să fie identice, din contra, aceste drepturi sunt de natură cu totul diferită. În adevăr, pe când dreptul femeii repudiate fără cauză asupra averii soțului ei nu poate fi succesoral ci numai de creață, din cauză că soțul se află încă încă în viață, — din contra, dreptul văduvei sărace fiind creat asupra averii soțului ei mort, adică asupra succesiunii lui, — și tot dreptul ce naște *post mortem*, asupra succesiunii unei persoane fiind succesoral în sensul larg al cuvântului, — urmează în acest sens, că și dreptul văduvei sărace este un drept succesoral. Acest drept este real și invariabil după fixarea lui, pe când creața alimenteră este un drept personal, schimbător după starea creditului și a debitorului.

Chestiunea aceasta de altfel nici nu se mai discută astăzi, toată doctrina aproape și jurisprudența e fixă, se consideră dreptul văduvei sărace acordat prin art. 684 cod. civil, un *drept succesoral* (v. Cass. sect. I din 14 Ianuarie 1914, *Dreptul* 1914, p. 181).

Mai delicată, însă, e chestiunea de a se ști care este caracterul acestui drept succesoral? Important de a rezolvi această chestiune nu numai din punct de vedere teoretic, dar chiar din punct de vedere practic, după cum se constată din concluziunile ce vom deduce.

Sunt succesori — *in universum jus defuncti* — adevărații erezi, continuatorii persoanei defunctului, cari succed atât persoanei cât și averii de cujusului și cari sunt obligați la plata datoriilor defunctului și cu din propria lor avere, răspunzând *ultra vires successionis*. Alții succed numai bunurilor, *heres in bona*, aceștia sunt obligați la plata datoriilor mortului numai cu bunurile ce le primesc din moștenire — *intra vires successionis* — ca și legatarii cari nu răspund decât în marginea averii ce li s'a lăsat (art. 893 cod. civil).

După o regulă foarte veche, numai rudele de sânge ale mortului pot fi erezii lui. Afinitatea nu dă aceea-

stă calitate. Soțul supraviețuitor prin urmare nu poate fi cu drept cuvânt eredele soțului său mort, ci numai succesorul lui *in bona*, obligat precum am zis la plata datoriilor succesiunii numai *intra vires* ca și legatarii cu cari se aseamănă din acest punct de vedere.

Dar dreptul văduvei sărace se aseamănă cu legatele și din alt punct de vedere, în care diferă de dreptul succesorilor în sensul obișnuit al cuvântului, și anume: succesorii, oricari ar fi, sunt întotdeauna chemați la totalitatea moștenirii, *ex certa re*, moștenitor neputând exista, pe când dreptul văduvei sărace din contra este mărginit în tot cazul la o porțiune din plină proprietate sau numai în usufruct; în cazul întâi ea succede cu titlu universal, în cazul din urmă însă, fiindcă usufructul unei universalități chiar, tot un drept singur și deosebit este ²⁾, ea succede cu titlu singular — *in singulas res* — întocmai ca și legatarii când li se lasă o parte, sau numai un singur lucru din moștenire.

Aceste asemănări a dreptului văduvei sărace cu legatele și deosebiri de drepturile succesorilor chiar *in bona*, ne face să ne întrebăm, dacă dreptul ei are mai curând caracterele unui *legat presupus* decât al unui drept succesoral în sensul obișnuit al cuvântului?

Acei ce susțin că văduva săracă este succesoarea soțului ei, invoacă titlul cap. IV în care intră secția III, unde figurează art. 684, care tratează despre dreptul nostru. Acest argument însă nu ne convinge, fiindcă legiuitorul nu a fost întotdeauna așa de exact în așezarea materiei, încât numai după locul cel ocupă un text să dăm caracterele dreptului de care tratează.

Dar apoi, chiar dacă nu s'ar putea face legiuitorului un asemenea reproș, întrucât titlul ce se invoacă nu poate servi a determina caracterele dreptului văduvei sărace, de oarece legiuitorul sub acest titlu tratează de drepturi succesoriale deosebite. Așa, pe când dreptul copiilor naturali, de care se ocupă în primul loc, față cu mama și rudele ei, are caracterul unui drept ereditar adevărat, ca și al erezilor legitimi; dreptul soțului supraviețuitor este diferit ne-

1) Novella 117, cap. 5.

2) Dall. Per. 93. 1. 359; Sirey 93. 1. 435; D. 95, 1. 470; S. 92. 1. 336; Baudry-Wahl-Successions t. 2, no. 3365.

contestat chiar în principiul său — fiind întemeiat nu pe înrudirea de sânge ci pe legătura căsătoriei — iar dreptul Statului cu totul diferit de cele de mai sus, se întemeiază pe suveranitate și pe ocupațiune. Incât, dacă trei din drepturile de care tratează acest titlu sunt de diferite caractere, pentru ce s'ar atribui celui de al patrulea de care se ocupă, mai mult caracterul unuia sau altuia din aceste drepturi și să nu fie posibil ca și acesta să aibă caracterul său deosebit de *legat presupus*? De aceea socotim că e mai bine ca în loc să ne uităm la titlu, să cercetăm dreptul în sine și intențiunea legiuitorului și din aceste să deducem adevăratele caractere ale acestui drept.

Origina acestui drept al văduvei sărace este novela 53 a lui Justinian. În novela 53 (cap. 6), s'a hotărât ca femeia săracă — *inops* — și nedotată — *indotata* — căreia nu i s'a făcut nici o donațiune — *propter nuptias* — va lua din moștenirea soțului ei avut — *locuples* — a patra parte din toate bunurile, chiar față cu copiii săi și oricare ar fi numărul lor, adăogând că, dacă soțul a lăsat femeii sale un legat mai mic să i se completeze porțiunea: «si tamen legatum aliquod reliquerit ei vir, autem quarta parte, compleri hoc...», această dispoziție este complectată prin novella 117³⁾.

Justinian, creatorul acestui drept, nu a avut intențiunea de a crea între soți un drept succesoral propriu zis mai avantajos decât acel creat de Pretori, căci de vroia să facă așa ceva trebuia ca și Pretorii să fundeze dreptul creat pe căsătorie și atunci neapărat urma ca și acest drept să fie reciproc, fiindcă bărbatul avea același titlu la moștenirea soției, *căsătoria*, și el avea calitate de soț ca și văduva. Or, din termenii novelei 53, rezultă că Împăratul legiuitor a fost inspirat de o altă idee și anume de a veni în ajutorul unei stări de nenorocire, găsind după reflexie, că dintre soți femeia ar merita mai mult acest ajutor, căci prin pozițiunea ei în societate ea poate suferi mai mult din această stare, de aceea a subordonat dreptul creat condițiunei *sărăciei*. Dar să-

răcia nu a fost nici odată și nici nu poate fi considerată ca titlu de moștenire, precum foarte bine a observat Victor Lefranc, când legiuitorul francez a respins propunerea lui Bourzat identică art. 684 codul civil al nostru.

Justinian de sigur nu ignoră acest adevăr, de aceea și vedem că el fundează dreptul văduvei pe o liberalitate presupusă, admițând că soțul încetat din viață ar fi făcut văduvei sale sărace o liberalitate, dacă nu era neglijent sau dacă moartea nu-l surprindea înainte de a-și face testamentul; de unde rezultă că Justinian nu a făcut decât ceea ce obișnuit fac legiuitorii — anume de a suplini neprevăderii și neglijenței soțului predecedat, dispunând în favoarea soției rămase în viață, precum *de cuius* ar fi dispus dacă făcea testament. Cu alte vorbe a presupus un legat; prin urmare dreptul văduvei sărace are mai mult caracterele unui legat presupus decât al unui drept succesoral adevărat.

Această idee stă în armonie cu principiul fundamental al dreptului succesoral după codul nostru care nu e afecțiunea presupusă a mortului, ci tot vechea regulă a înrudirii de sânge, afecțiunea regulând numai ordinea dintre acești succesori, precum aceasta rezultă din faptul că legea chiamă pe soți la moștenire în urma unui colateral adeseaori necunoscut chiar mortului. Recunosc că această lege nu este imuabilă, că căsătoria poate fi titlu de moștenire tot așa de puternic ca și consanguinitatea. Multe din legiuirile noi au admis această idee, acordând în unele împrejurări un drept și soțului avut. Legiuitorul nostru însă nu a urmat asemenea ideie.

Constatăm cu regret că el nu a plecat dela ideia largă că căsătoria este un titlu de moștenire alături cu consanguinitatea, a părăsit chiar ideia mai liberală a legiuirilor noastre vechi și s'a întors la sistemul novelei 117 al lui Justinian dând drept numai văduvei sărace. Așa fiind, după părerea care susține că dreptul văduvei este succesoral adevărat trebuie să zicem că legiuitorul a căzut în contradicere cu el însuși, când, pe de o parte prin art. 678 și 679 c. civil, admite principiul că moștenirea se cuvine rudelor de sânge și numai în lipsa lor soțului supraviețuitor, iar pe de altă parte prin art. 684 cod. civil ar zice că soțul este succesori întotdeauna alături cu alte rude. Legea franceză din 1891 dacă a primit

3) În novella 117, cap. 5, se hotărăște că «în utraque casu», adică și în caz de repudiare fără cauză, ca și în caz de predeces a soțului, femeia să primească o pătrime în plină proprietate numai față cu alte rude ale mortului, iar când lasă trei sau mai mulți copii să primească o porțiune virilă, adăogându-se că în tot cazul porțiunea ei, față de copiii comuni, să fie numai în uzufruct, proprietatea fiind păstrată acestora.

această idee a căutat cel puțin a o pune în armonie cu principiul conservării averii în familia de sânge — baza dreptului succesoral și a codului francez, — prin aceea că legea nouă nu acordă soțului supraviețuitor decât o porțiune în uzufruct, proprietatea rezervând-o în tot cazul rudelor de sânge; pe când la noi unde văduva primește o porțiune în plină proprietate în concurs cu ascendenții și colateralii, contradicțiunea ar fi evidentă, ceea ce nu putem să presupunem unui legiuitor când există altă interpretare care explică legea fără a-i presupune atare contradicție.

Este adevărat că legea nu vorbește nicăeri de un legat presupus, nici nu determină caracterele unui asemenea drept. Dar pentru că legea nu-l prevede, nu urmează ca să nu-l recunoaștem, precum nici naturalistul nu tăgăduiește existența unei specii pentru că nu intră în clasificare. Un asemenea drept nu este nici extraordinar precum s'ar părea la prima vedere; căci, pe de o parte, legiuitorul putând presupune o voință în caz de neprevădere, precum în Franța *le douaire* era presupus când părțile nu-l stipulase prin contractul de căsătorie, — pe de altă parte legiuitorul putând face și liberalități, precum a făcut prin crearea uzufructului legal în favoarea părintelui supraviețuitor, care are această natură după părerea unanimă a autoilor; a putut prin urmare, în fața situațiunii văduvei sărace când nu voia să-i creeze un drept succesoral adevărat, ci aceste mijloace de viață, să presupună că de cujusul dacă făcea testamentul i-ar fi lăsat un legat și în lipsa acestui testament să-i atribue ceea ce i se atribue prin art. 684 cod. civil cu acest caracter. Dacă caracterele unei liberalități presupuse nu sunt expuse în lege, ele răsar însă din principii: în teorie putând zice că o asemenea liberalitate se întemeiază numai pe voința presumată a mortului, pe când un drept succesoral și pe regula veche a întudirei de sânge, iar în practică deosebirea va fi că acestor liberalități se vor aplica regulile cuprinse în titlul 2, cap. 3 din codul civil, iar nu regulile relative la succesiune ⁴⁾. De alt-

4) Baudry și Wahl, *Successions*, t. I, p. 443 și urm. nu admit posibilitatea unei asemenea calificări pentru dreptul succesoral al soților în Franța, și se înțelege ușor, fiindcă dreptul soților acolo este succesorul adevărat, iar nici deloc subordonat sărăciei.

fel, singur acest sistem armonizează cu dispozițiunile generale din cod. Codul e o soluțiune de continuitate, când deci o dispoziție cadrează cu celelalte, se vede că așa a făcut-o legiuitorul, altfel este exotica, și nu este intențiunea lui care a făcut un tot, de a face dispozițiuni dispartate.

Hippolyte G. Nicolescu

doctor în drept dela Paris
avocat

Iași

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECT UNEA I

Audiența dela 26 Februarie 1914

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Jeanne Brun cu Gh. Pătrașcu

ACȚIUNE ÎN DAUNE. — RELAȚIUNI SEXUALE NELEGITIME. — NAȘTERE DE COPIL. — CULPĂ COMUNĂ. — CHELTUELI NECESARE PENTRU ÎNTREȚINEREA COPILULUI. — ART. 998 COD. CIVIL.

Cu toate că faptul nașterii unui copil din relațiuni sexuale nelegitime constituie o culpă comună a cărei responsabilitate se divide între părți, totuși într'un asemenea caz bărbatul nu poate fi exonerat de orice răspundere și femeia poate în virtutea principiului înscris în art. 998 cod. civil, să intenteze acțiune în daune contra bărbatului pentru ca acesta să fie obligat a suporta în parte cheltuelile necesare pentru întreținerea și educarea copilului.

No. 132. — Casată, după recursul făcut de Jeanne Brun, decizia No. 152 din 1913, a Curții de apel din București, secțiunea I, în proces cu Gh. Pătrașcu.

S'a citit raportul făcut în cauză; s'a ascultat d-l avocat Aurel Ilescu, pentru recurentă, în dezvoltarea motivului de casare, în lipsa intimatului.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Greșită interpretare a art. 998 cod. civil. Am cerut daune fiindcă din conviețuirea cu d-l Pătrașcu, am rămas cu o fetiță pe care eu trebuie s'o întrețin. Instanța de fond constată faptul alegat de mine, că am o fetiță după urma d-lui Pătrașcu, instanța de fond mai constată că faptul d-lui Pătrașcu; a lăsat consecințe îngreunătoare pentru mine. Totuși îmi respinge acțiunea, fiindcă nu ar fi fost seducțiune. Prin art. 998 cod. civil, se impune obligațiunea ca oricine ar cauza un preje-

diciu cu sau fără vină specială, să repare acel prejudiciu. Judecând în specie, altfel, instanța de fond violează art. 998 cod. civil».

Având în vedere că prin decizia supusă recursului, Curtea de apel, judecând în a doua instanță, a respins acțiunea prin care recurenta cerea ca intimatul să fie obligat a-i plăti daune, pentru faptul că, după ce a sedus-o prin mijlocul promisiunilor de căsătorie și au trăit împreună mai mult timp, a părăsit-o cu un copil de 5 ani;

Că, pentru a respinge acțiunea, Curtea de apel constată că seducțiunea prin mijlocul promisiunilor de căsătorie nu există în speță; că, deși din relațiunile intime dintre recurentă și intimat s'a născut un copil, totuși, oricât de îngreunătoare ar fi consecințele pentru recurentă, care a fost părăsită cu acel copil, dânsa nu poate să ceară daune, conform art. 998 cod. civil, pe care l-a invocat, deoarece lipsește elementul esențial, adică culpa bărbatului;

Considerând că, din însăși aceste constatări de fapt ale instanței de fond, rezultă că recurenta a suferit un prejudiciu, prin aceia că a fost părăsită cu un copil de 5 ani, născut din relațiunile sale cu intimatul;

Că, faptul nașterii copilului datorându-se ambelor părți, este cazul să se aplice principiul culpei comune, după care responsabilitatea se divide între părți, însă nu este mai puțin adevărat că bărbatul, într'un asemenea caz, nu poate fi exonerat de orice răspundere, ci trebuie să fie obligat a suporta, în parte, cheltuelile necesare pentru întreținerea și educațiunea copilului;

Că, prin urmare, existând un prejudiciu imputabil, în parte, intimatului în recurs, condițiunile cerute de art. 998 cod. civil, sunt îndeplinite, astfel că Curtea de apel a interpretat greșit acel articol, când a declarat pe intimat exonerat de orice răspundere;

Considerând că nu se poate susține că, printr'o asemenea obligațiune impusă bărbatului de a contribui la întreținerea și educațiunea copilului său natural, s'ar aduce atingere principiului după care cercetarea paternității este oprită, de oarece, pe lângă că, în speță, intimatul a recunoscut, fără să conteste, paternitatea copilului, dar o asemenea recunoaștere nu va avea alt efect decât acela în vederea căruia a fost stabilită, adică de a crea o obligațiune

de întreținere și educațiune din partea bărbatului;

Că, motivul de casare fiind întemeiat, deciziunea cată să fie casată.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 7 Octombrie 1913

Președinta d-lui I. Duca, președinte

Gabriel Violatos cu Firma I. Millas și fiu

PERIMARE. — EXPERTIZĂ. — ACT ÎNTRERUPĂTOR. — CITATIA EXPERTILOR. — ART. 257 PR. CIV. ȘI ART. 993 ȘI 909 COD. COM.

Prin intervenția expertizei, cercetarea judecătorească a litigiului nu se întrerupe, ci se continuă, expertiza neînsemnând intercalarea unei episoade străină de procedura ordinară, ci pertractarea mai departe a aceluiaș proces, după aceleaș principii și norme procesuale.

Prin urmare, expertul care instrumentează în numele instanței judecătorești, când emite citații în modul prescris de lege, aceste citații ajunse la cunoștința tuturor părților, sunt acte de procedură cu caracter contradictor, în sensul art. 257 pr. civilă, și au calitatea de a întrerupe perimarea.

No. 387. — Respins recursul făcut de Gabriel Violatos, contra deciziunii comerciale a Curții de apel din București, secțiunea II, No. 20 din 1913, în proces cu firma I. Millas și fiul.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier P. Ionescu, s'au ascultat d-l avocat M. Antonescu, pentru recurent, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați B. Păltineanu și C. Xenii, pentru intimati, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor de casare în următoarea cuprindere:

I. «Violarea art. 257 procedura civilă.

«Curtea afirmă că perimarea se pronunță de câteori se poate imputa unei părți neglijența sau intențiunea ce se poate constata din faptele procesului. Judecând astfel, Curtea violează art. 257 pr. civilă, care arată anume care sânt actele prin care o parte întrerupe termenul perimării ce curge, orice alte acte decât acele enumerate de cod, sau oricare altă împrejurare nu pot duce la întreruperea termenului de perempție. Curtea mai afirmă că eu am fost de vină că expertul n'a putut face lucrarea. Pe lângă că Curtea nu-și întemeiază hotărârea pe acest punct, dar nu buna sa reaia voință a unei părți împiedică pe cealaltă de a-și vedea perimată instanța, ci numai actele prin care această parte manifestă voința de a nu abandona instanța, acte enumerate în art. 257 pr. civilă.

«Curtea hotărând astfel, violează acest articol și nu motivează.

II. «Curtea mai afirmă că citațiunea trimisă de expert a putut întrerupe perimarea, deși conform art. 909 cod. comercial, nu expertul, ci judecătorul prezidează ancheta pentru că judecătorul delegat de Curte, după ce a luat jurământul expertului, a delegat la rândul său aceste atribuții expertului.

«Curtea judecând astfel, violează atât art. 909 cod. comercial cât și un principiu fundamental al organizației noastre judecătorești: atribuțiile judecătorului nu se pot delega. Numai atunci legiuitorul încuviințează aceasta și în nici un caz legiuitorul nu permite unui judecător să delege atribuțiile ce i s'au dat de instanțele care judecă afacerea. Asemenea faptul că am răspuns la citarea expertului nu face ca citațiunea să fie valabilă, exercitarea drepturilor judecătorești fiind de ordine publică».

Având în vedere că, prin deciziunea atacată cu recurs, Curtea de apel secția II din București, judecând ca instanță de trimitere în urma casărilor deciziunilor No. 40 din 1907, a Curței de apel din Galați și 7 din 1912 a Curței de apel din Iași, respinge cererea introdusă la 16 Decembrie 1904, de recurentul Gabriel Violatos, de a se declara perimată opoziția făcută de firma Millas și fiul și D. Millas personal contra deciziei comerciale a Curței de apel din Galați, secția II, No. 32 din 1911;

Că, spre a hotărâ astfel, Curtea de apel din București motivează că, în judecarea opoziției, Curtea de apel din Galați a ordonat o expertiză pentru verificarea registrelor și actelor părților, numind ca delegat pentru conducerea lucrărilor expertizei pe un consilier al Curței; că, la 15 Decembrie 1903, consilierul-delegat, luând jurământul expertului, a pus îndatorire părților să prezinte expertului actele și registrele lor;

Că, expertul în executarea îndatoririi ce i s'a dădus de Curte a citat pe părți în două rânduri în fața sa, ultima oară cu scrisorile recomandate din 24 August 1904, pentru luna Septembrie 1904, când s'au și prezentat părțile, atât recurentul cât și intimatul în fața expertului, după care expertul a și înaintat consilierului-delegat raportul său; că, așa fiind, Curtea constată că procesul, după suspendare, nu a fost lăsat în părăsire, ci a fost continuat în fața expertului-delegat, așa că prin citațiunile ce acesta a adresat părților, s'a întrerupt perempțiunea, ele urmând a fi considerate ca acte judecătorești cu caracter contradictoriu; că, chiar în cazul când s'ar admite că citațiunile trebuiau emise, — ca să fie considerate ca acte judecătorești — de către judecătorul-delegat, încă nu pot pierde caracterul de acte contra-

dictorii întrerupătoare de perempțiune, de oarece părțile s'au prezentat expertului în baza citațiilor primite și nu au obiectat nimic în privința lor;

*

Având în vedere că potrivit art 257 al. 3 din procedura civilă, se privește ca act întrerupător de perimare orice act de procedură făcut de partea interesată cu caracter contradictoriu și că act de procedură este orice dispozițiune încuviințată de judecător în cercetarea pricinii;

Considerând că, în speță, dispozițiunea luată de Curtea de apel de a se face o verificare prin experti, constituie un act de procedură încuviințat în cercetarea pricinii în sensul al. 2 de sub citatul articol;

Considerând că, în genere, experții sunt numiți în scop de a ajuta pe judecători în cercetarea pricinilor, făcând dar oficiu judiciar și în special după art. 909 din codul de comerț, de a examina actele și registrele părților, de a consemna prin proces-verbal declarațiile lor și chiar de a le împacă;

Că dar, prin intervenția expertizei, nu se întrerupe, ci se continuă cercetarea judecătorească a litigiului, expertiza neînsemnând intercalarea unei episoade străine de procedura ordinară, ci pertractarea mai departe a aceluiași proces, după aceleași principii și regulile procesuale;

Că, a susține contrariu și a pretinde că stadiul expertizei ese din cadrul procesual, că este supus unor reguli proprii și că în special dispozițiile relative la întreruperea perimării nu și mai găsesse aplicarea înaintea expertului, ar fi a limita toate expertizele la un timp inferior termenului de perimare, ceea ce este inadmisibil, legea neprescriind și rațiunea nepermițând a prescrie un termen fatal în această materie;

Că, prin urmare, expertul instrumentând în numele instanței judecătorești, citația emanată dela el în modul prescris de lege și ajunsă la cunoștința tuturor părților, — lucru ce nu se constată în specie, — are calitatea de a întrerupe perimarea;

Că, în afară de aceasta, ideia perimării este legată de presupunerea unei neglijențe din partea litigantului respectiv, și citațiile expertului, ce au urmat în cauză indică tocmai din contră că partea interesată a făcut stăruințele necesare, procurând și mijloacele necesare pentru executarea expertizei; că, deci nu i se poate imputa neglijența, împrejurare care la rân-

dul ei militează contra admiterii perimării procesuale;

Că dar, în cauza de față, Curtea de apel din București bine a socotit ca ultim act de procedură cu caracter contradictoriu nu jurnalul din 15 Decembrie 1903 prin care ordonându-se expertiza se suspendă procesul, ci citațiunile urmate în fața expertului, de la data cărora până la cererea de perimare nu a trecut termenul de un an cerut de codul de comerț prin art. 903, și judecând astfel a făcut o bună aplicare a art. 267 pr. civilă, relativ la perimare și a art. 909 cod. comercial;

Că, așa fiind, motivele nefiind fondate, urmează a se respinge;

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 30 Ianuarie 1914

Președința d-lui N. Dimitrescu, consilier

Ion Ștefan Pavel și alții cu Ministerul public și I. P. Dobândașu
parte civilă

COMPETINȚĂ. — DELICTE DE COMPETINȚA JUDECĂTORULUI DE OCOL. — CALIFICARE GREȘITĂ. — JUDECĂRE ÎN PRIMA INSTANȚĂ LA TRIBUNAL. — ART. 188 COD. PR. PENALĂ.

Dispozițiunile art. 188 pr. penală, după care tribunalul corecțional poate judeca o infracțiune dedusă înaintea sa chiar când faptul întrunește elementele unei simple contravențiuni, dacă nici inculpatul nici partea civilă și nici Ministerul public nu cere declinarea competenței, se aplică și atunci când faptul constituie un delict de competența judecătorului de ocol și este adus printr'o greșită calificare înaintea tribunalului, care în acest caz urmează a-și da sentința sa fără drept de apel.

No. 32. — S'au prezentat oponentii cu d-l avocat An. Veniamin, și partea civilă Ioan P. Dobândașu, cu d-l avocat T. Economu.

Curtea,

Asupra opozițiilor declarate contra deciziuneⁱ acestei Curți No. 333 din 1913, prin care se resping apelurile făcute de Ioan Ștefan Pavel și Ștefan Pavel contra sentinței tribunalului R.-Sărat No. 1466 din 1913, prin care sunt condamnați cel dintâi la 3 luni închisoare corecțională pentru bătae gravă și cel de al doilea la 80 lei despăgubiri civile reclamantului;

Având în vedere concluziile orale și lucrările din dosar;

Având în vedere că, deși prin rechizitor și ordonanța definitivă a d-lui jude-instructor se impută inculpatului Ioan Ștefan Pavel faptul de crimă săvârșită dar neisbutită, deschizându-se acțiune publică contra numitului pentru faptele prevăzute de art. 225, 234 al. 2, 38 al. 2 și 63 c. penal, afacerea fiind de competența tribunalului întrucât inculpatul este minor, totuși din instrucția făcută înaintea tribunalului s'a stabilit că faptul ce se impută nu întrunește elementele acestei crime, ci se reduce la delictul de lovire pedepsit de art. 239 cod. penal, de competența judelei de ocol; că, tribunalul făcând contra oponentului aplicația acestui text de lege a pronunțat sentința cu drept de recurs;

Având în vedere că, competența instanțelor penale nu atârână de modul trimiterii afacerii sau de calificarea dată faptelor de părțile interesate, ci de natura însăși a infracțiunii, după cum înfățișează caracterul unei contravențiuni sau delict de competența judelei de ocol sau a tribunalului de prima instanță, că codul de procedură penală prin art. 188 prevede o derogare la această regulă de competență, autorizând tribunalul corecțional să judece infracțiunea dedusă înaintea sa, chiar când în realitate întrunește elementele unei contravențiuni, dacă nici inculpatul nici partea civilă și nici ministerul public nu va cere declinarea de competență, că această derogare se aplică pentru aceiași rațiuni și la cazul când faptul constituie un delict de competența judelei de ocol și este adus, prin o greșită calificare, înaintea tribunalului de primă instanță;

În aceste cazuri tribunalul, care este instanța imediat superioară pentru judecarea infracțiunii, conform art. 188 pr. penală își dă sentința sa fără apel;

Având în vedere că, spre a se admite că sentința dată în potriiva oponentului e cu apel, ar fi urmat ca apelul să se fi declarat pe motivul că faptul ar întruni elementele crimei pentru care a fost dat judecăței; că, în această ipoteză, chiar Curtea în virtutea regulii de competență pusă mai sus, e ținută să cerceteze elementele faptului penal și în cazul când făcând această verificare s'ar încredința că faptul inculpatului iese din competența tribunalului de prima instanță, urmează a se declara apelul ca inad-

misibil; că, în specie, oponentul nici nu a invocat incompetența, ci s'a mărginit a cere reducerea pedepsei; că, întrucât din instrucția făcută în cauză înaintea tribunalului se constată că faptul ce i se impută întrunește elementele delictului de lovire prevăzut de art. 239 cod. penal, Curtea nu mai poate statua asupra fondului afacerii într'un delict care scapă sferei sale de competență și deci cu drept cuvânt a respins ca inadmisibil apelul oponentului, că prin urmare și opoziția are a fi respinsă din acest punct de vedere ca neîntemeiată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Corneliu Botez, respinge opozițiile, etc.

Semnați: N. Dumitrescu, C. Botez, M. Patron, Al. Peretz.

Opiniune

Subsemnatul sunt de părere că apelurile și prin urmare opozițiile sunt admisibile pentru următoarele motive:

1) Asupra opozițiilor declarate contra deciziei acestei Curți No. 333 din 1913, prin care se respinge apelurile făcute de Ioan St. Pavel și Ștefan Pavel contra sentinței tribunalului R.-Sărat cu No. 1466 prin care sunt reclamați cel dintâi la 3 luni închisoare corecțională pentru bătae gravă și cel de al doilea la 80 lei despăgubiri civile reclamantului, ca părinte al inculpatului Ion St. Pavel.

Având în vedere că prin rechizitorul și ordonanța definitivă a d-lui judecător de instrucție se impută inculpatului Ion St. Pavel faptul de crimă săvârșită dar neisbutită, deschizându-se acțiune publică contra numitului pentru art. 225, 234 al. 2, 28 al. 2 și 63 cod. penal, afacerea fiind de competența tribunalului întrucât inculpatul este minor, iar tribunalul prin sentința sa găsește că inculpatul nu s'a făcut pasibil de penalitatea prevăzută de articolele pentru cari a fost dat judecării, ci pentru faptul de bătae gravă, aplicându-i art. 239 cod. penal și astfel cestiunea este dacă apelurile făcute de ambii inculpați sunt sau nu admisibile;

Având în vedere că, dacă, în adevăr, instanța de fond nu este legată de calificarea legală dată faptului de Ministerul public, ci este în drept, fără a schimba întru nimic faptele, să dea faptului adevărata calificare legală și să aplice pedeapsa prevăzută de lege, fără ca prin aceasta să se aducă vreă jig-

nire dreptului vreuneia din părți, nu este mai puțin adevărat că poate să schimbe și natura juridică a faptului, însă în acest caz nu poate privă pe părți de beneficiul celor două grade de jurisdicțiune;

Că, dacă avem o dispoziție în procedura penală și anume art. 188 care recunoaște tribunalului dreptul de a judeca în ultimă instanță infracțiunile de competența judecătorului de ocol, când acestea au fost deduse în judecată și nu s'a cerut trimiterea afacerii la prima instanță, aceasta înseamnă că atât prin cerere, cât și prin natura faptului afacerea nu a fost delă început de competența tribunalului, ci de a judelei de ocol, și natural este ca în acest caz, dacă nici partea publică sau civilă sau prevenitul n'a cerut trimiterea procesului la prima instanță, reese că au renunțat la declinarea competenței și tribunalul pe principiul că cine poate mult poate și puțin, judecând afacerea, sentința sa va fi fără apel, ceeace nu este în cazul de față, de oarece acțiunea publică fiind deschisă contra inculpatului pentru crimă, procurorul-general punând concluziuni pentru aplicarea articolelor prevăzute pentru crimă și numai la pronunțarea sentinței tribunalului, fără a pune cestiunea în discuția părților, face aplicația art. 239 cod. penal;

Având în vedere că, în cursul procesului dela prima instanță, inculpatul a susținut că atunci când a dat lovitura era în legitimă apărare, deci nevinovat, iar în opoziția sa și prin apelul făcut cerea martori în dovedirea afirmațiunei sale, apărându-se de fapta ce i se impută;

Având în vedere că, Ministerul public a pus concluzii pentru condamnarea inculpatului cu aplicația art. 225, 234 al. 2, 38 și 63 cod. penal; în acest caz dacă ar fi atacat sentința tribunalului că s'a schimbat natura juridică a faptului, singura cale în contra competenței instanțelor este apelul și astfel cum s'ar împacă ca o parte să aibă deschisă calea apelului, iar cealaltă a recursului, în aceiași afacere?

Considerând că, competența instanței judecătorești se determină nu după ceeace instanța judecând constată, ci după cererea părților litigante, art. 188 pr. penală nu este aplicabil decât în cazul când din cererea părților ar rezulta incompetența instanței la care se adresează.

Semnat: Al. Procopiu.